

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA TECHNIKUM

Przedmiot: język polski

Etap edukacyjny: szkoła ponadpodstawowa

Zakres: podstawowy i rozszerzony

Rok szkolny: 2026/2027

I. Podstawa prawna

Wymagania edukacyjne opracowano na podstawie:

- obowiązującej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego i technikum;
- przepisów prawa oświatowego dotyczących oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów;
- programu nauczania języka polskiego realizowanego w szkole;
- statutu szkoły oraz wewnątrzszkolnych zasad oceniania.

Podstawa programowa języka polskiego dla liceum i technikum obejmuje cztery wzajemnie powiązane obszary: kształcenie literackie i kulturowe, kształcenie językowe, tworzenie wypowiedzi oraz samokształcenie.

II. Cele oceniania

Ocenianie osiągnięć ucznia ma na celu:

- rozpoznawanie poziomu opanowania wiadomości i umiejętności;
- monitorowanie postępów ucznia;
- motywowanie do systematycznej pracy;
- rozwijanie samodzielności i odpowiedzialności za własne uczenie się;
- doskonalenie umiejętności czytania, interpretowania i analizowania tekstów;
- rozwijanie kompetencji językowych i komunikacyjnych;
- kształcenie umiejętności tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych;
- przygotowanie do egzaminu maturalnego;
- rozwijanie zainteresowań literackich i kulturowych.

III. Obszary podlegające ocenianiu

Ocenie podlegają w szczególności:

1. Kształcenie literackie i kulturowe

Uczeń:

- zna i czyta lektury obowiązkowe oraz utwory omawiane na lekcjach;
- rozpoznaje rodzaje i gatunki literackie;
- zna najważniejsze cechy epok literackich;
- potrafi umiejscowić utwór w czasie i przestrzeni kulturowej;
- analizuje budowę i treść utworu;
- charakteryzuje bohaterów literackich;
- rozpoznaje motywy, symbole, toposy i konteksty;

- interpretuje utwory literackie;
- dostrzega związki między literaturą a historią, filozofią, sztuką i kulturą;
- rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich funkcje;
- porównuje różne teksty kultury;
- formułuje własne sądy interpretacyjne i uzasadnia je.

2. Kształcenie językowe

Uczeń:

- stosuje zasady poprawności językowej;
- rozpoznaje i stosuje podstawowe pojęcia z zakresu gramatyki;
- posługuje się poprawnym i adekwatnym słownictwem;
- rozpoznaje różne odmiany i style języka;
- dostosowuje wypowiedź do sytuacji komunikacyjnej;
- rozpoznaje funkcje języka;
- rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej;
- stosuje zasady ortografii i interpunkcji;
- korzysta ze słowników i innych źródeł językowych;
- świadomie rozwija własny zasób słownictwa.

3. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń:

- tworzy spójne i logiczne wypowiedzi ustne oraz pisemne;
- formułuje tezę, hipotezę i argumenty;
- uzasadnia własne stanowisko;
- dobiera argumenty odpowiednie do problemu;
- wykorzystuje przykłady z literatury i innych tekstów kultury;
- zachowuje właściwą kompozycję wypowiedzi;
- stosuje zasady spójności tekstu;
- posługuje się poprawnym językiem;
- przestrzega zasad ortografii i interpunkcji;
- tworzy wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym;
- redaguje m.in. rozprawkę, interpretację, analizę, esej oraz inne formy wymagane programem nauczania.

4. Samokształcenie

Uczeń:

- samodzielnie zdobywa i porządkuje informacje;
- korzysta z różnych źródeł;
- ocenia wiarygodność informacji;
- samodzielnie czyta utwory literackie;
- prowadzi notatki;
- korzysta ze słowników, encyklopedii, opracowań i zasobów cyfrowych;
- przestrzega zasad poszanowania własności intelektualnej;
- rozwija zainteresowania humanistyczne;
- uczestniczy w życiu kulturalnym szkoły i środowiska.

IV. Wymagania na poszczególne oceny

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- opanował wiadomości i umiejętności określone wymaganiami programowymi w stopniu bardzo wysokim;
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania polonistyczne;
- wykazuje się bardzo dobrą znajomością lektur;
- interpretuje teksty w sposób pogłębiony, oryginalny i samodzielny;
- sprawnie wykorzystuje różnorodne konteksty interpretacyjne;
- dostrzega związki między literaturą, kulturą, historią, filozofią i sztuką;
- formułuje dojrzałe, trafne i samodzielne sądy;
- tworzy wypowiedzi o wysokiej wartości merytorycznej, kompozycyjnej i językowej;
- bardzo dobrze posługuje się terminologią polonistyczną;
- sprawnie argumentuje i polemizuje;
- samodzielnie dociera do dodatkowych źródeł wiedzy i potrafi je krytycznie ocenić;
- bierze aktywny udział w konkursach, olimpiadach, projektach lub innych przedsięwzięciach polonistycznych – jeżeli podejmuje takie aktywności;
- wykazuje się szczególną kulturą języka.

Ocena celująca może być wystawiona również uczniowi, który nie uczestniczy w konkursach, jeżeli jego bieżące osiągnięcia w pełni uzasadniają najwyższą ocenę.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- bardzo dobrze opanował wiadomości i umiejętności przewidziane programem;
- zna i rozumie omawiane lektury;
- poprawnie analizuje i interpretuje teksty literackie;
- rozpoznaje najważniejsze cechy epok literackich;
- sprawnie posługuje się terminologią literacką i językową;
- właściwie rozpoznaje środki stylistyczne i określa ich funkcje;
- potrafi wykorzystać konteksty w interpretacji;
- samodzielnie formułuje tezę i dobiera trafne argumenty;
- tworzy spójne, logiczne i poprawne wypowiedzi;
- popełnia nieliczne błędy językowe, ortograficzne lub interpunkcyjne;
- potrafi samodzielnie korzystać ze źródeł informacji;
- jest systematyczny i aktywny na lekcjach.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- opanował większość wiadomości i umiejętności określonych programem;
- zna najważniejsze wydarzenia, motywy, problemy i bohaterów omawianych utworów;
- poprawnie analizuje podstawowe elementy tekstu;
- rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne i gatunki literackie;
- zna najważniejsze cechy omawianych epok;
- potrafi wykorzystać podstawowe konteksty;
- formułuje własne stanowisko i zazwyczaj właściwie je uzasadnia;

- tworzy wypowiedzi na ogół spójne i logiczne;
- stosuje odpowiednią kompozycję wypowiedzi;
- posługuje się poprawnym językiem, choć popełnia pewne błędy;
- korzysta z podstawowych źródeł informacji;
- wykonuje polecenia nauczyciela i pracuje w sposób na ogół systematyczny.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- opanował podstawowe wiadomości i umiejętności;
- zna najważniejsze informacje dotyczące omawianych lektur;
- potrafi wskazać podstawowe elementy świata przedstawionego;
- rozpoznaje podstawowe gatunki i rodzaje literackie;
- zna najważniejsze cechy poznawanych epok;
- rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne;
- z pomocą nauczyciela dokonuje analizy i interpretacji tekstu;
- potrafi sformułować prostą tezę lub stanowisko;
- podaje podstawowe argumenty;
- tworzy wypowiedzi zrozumiałe, choć nie zawsze spójne i poprawne;
- zna podstawowe zasady ortografii, interpunkcji i poprawności językowej;
- wykonuje podstawowe zadania przewidziane programem;
- wymaga niekiedy wskazówek i pomocy nauczyciela.

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- opanował minimum wiadomości i umiejętności niezbędnych do kontynuowania nauki;
- zna podstawowe informacje dotyczące omawianych utworów;
- potrafi wskazać głównych bohaterów, podstawowe wydarzenia i problemy;
- z pomocą nauczyciela rozpoznaje podstawowe gatunki i środki stylistyczne;
- podejmuje próbę analizy tekstu;
- potrafi udzielić prostej odpowiedzi na pytanie dotyczące tekstu;
- podejmuje próbę stworzenia wypowiedzi pisemnej lub ustnej;
- popełnia liczne błędy, ale wypowiedź jest na ogół komunikatywna;
- wykonuje najprostsze zadania;
- przy pomocy nauczyciela uzupełnia braki w wiadomościach i umiejętnościach;
- wykazuje gotowość do pracy i poprawy swoich wyników.

Ocena niedostateczna – 1

Uczeń:

- nie opanował wiadomości i umiejętności koniecznych do dalszego kształcenia;
- nie zna podstawowych treści omawianych lektur;
- nie potrafi wskazać podstawowych informacji dotyczących analizowanego tekstu;
- nie rozpoznaje podstawowych pojęć literackich i językowych;
- nie potrafi wykonać nawet prostych zadań przy pomocy nauczyciela;
- nie podejmuje prób samodzielnego rozwiązania problemu;
- nie tworzy komunikatywnych wypowiedzi;
- nie wykazuje systematycznych postępów mimo podejmowanych działań naprawczych;

- nie spełnia wymagań koniecznych do uzyskania oceny dopuszczającej.

V. Szczegółowe wymagania według obszarów

A. Analiza i interpretacja tekstu literackiego

Uczeń powinien:

- rozpoznać rodzaj i gatunek utworu;
- określić czas i miejsce akcji;
- scharakteryzować bohaterów;
- określić narratora i sposób narracji;
- wskazać podmiot liryczny i adresata wypowiedzi poetyckiej;
- rozpoznać środki stylistyczne;
- określić ich funkcje;
- wskazać motywy i symbole;
- określić problematykę utworu;
- wskazać wartości i postawy obecne w dziele;
- odczytać sensy dosłowne i przenośne;
- uwzględnić kontekst historyczny, kulturowy, filozoficzny lub biograficzny;
- sformułować własną interpretację;
- uzasadnić ją odpowiednimi argumentami i przykładami.

VI. Wymagania dotyczące znajomości lektur

Uczeń jest zobowiązany do:

- przeczytania lektur wskazanych przez nauczyciela;
- znajomości treści utworów;
- znajomości głównych bohaterów;
- znajomości najważniejszych wydarzeń;
- rozumienia problematyki utworów;
- rozpoznawania motywów i kontekstów;
- znajomości najważniejszych cech gatunkowych;
- umiejętności wykorzystania lektury jako argumentu w wypowiedzi.

Sama znajomość streszczenia nie jest równoznaczna ze znajomością utworu.

VII. Wypowiedzi pisemne

W pracach pisemnych ocenia się przede wszystkim:

- zgodność z tematem;
- realizację problemu;
- poprawność merytoryczną;
- wykorzystanie lektur i innych tekstów kultury;
- argumentację;
- samodzielność wnioskowania;
- kompozycję;
- spójność;
- styl;
- poprawność językową;
- poprawność ortograficzną;
- poprawność interpunkcyjną.

Uczeń powinien stopniowo osiągać coraz większą samodzielność w tworzeniu wypowiedzi argumentacyjnych, interpretacyjnych i problemowych.

VIII. Wypowiedzi ustne

Ocenie podlegają:

- zgodność wypowiedzi z tematem;
- poprawność merytoryczna;
- sposób argumentowania;
- wykorzystanie tekstów kultury;
- kompozycja wypowiedzi;
- logiczność wywodu;
- płynność wypowiedzi;
- poprawność językowa;
- bogactwo słownictwa;
- kultura wypowiedzi;
- umiejętność reagowania na pytania i uwagi rozmówcy.

IX. Aktywność na lekcjach

Aktywność ucznia może obejmować:

- udział w dyskusji;
- udzielanie odpowiedzi;
- analizę tekstów;
- pracę indywidualną i grupową;
- przygotowanie prezentacji;
- referaty i projekty;
- dodatkową lekturę;
- przygotowanie materiałów;
- udział w przedsięwzięciach kulturalnych i polonistycznych.

Aktywność jest oceniana z uwzględnieniem możliwości i zaangażowania ucznia.

X. Samokształcenie i praca własna

Uczeń powinien:

- systematycznie przygotowywać się do lekcji;
- czytać zadane teksty;
- prowadzić zeszyt lub inną ustaloną przez nauczyciela formę dokumentowania pracy;
- samodzielnie uzupełniać wiadomości;
- korzystać z wiarygodnych źródeł;
- sprawdzać znaczenie nieznanymi pojęć;
- rozwijać własne zainteresowania;
- przestrzegać zasad uczciwości intelektualnej i nie przypisywać sobie cudzych prac.

XI. Kryteria oceniania sprawdzianów i prac klasowych

Przy ocenianiu prac pisemnych stosuje się następujący przelicznik:

- 0 – 29% – niedostateczny (1)
- 30 – 49% – dopuszczający (2)
- 50 – 69% – dostateczny (3)

70 – 89% – dobry (4)

90 – 99% – bardzo dobry (5)

100% – celujący (6)

W przypadku zadań otwartych, wypracowań i prac maturalnych ocena może być ustalana na podstawie szczegółowych kryteriów jakościowych, określonych dla danego zadania.

XII. Zasady poprawiania ocen

Uczeń ma prawo do poprawy oceny na zasadach określonych w statucie szkoły.

Termin poprawy ustala nauczyciel w porozumieniu z uczniem.

Poprawa powinna obejmować przede wszystkim te wiadomości i umiejętności, których uczeń nie opanował.

W przypadku dłuższej nieobecności ucznia nauczyciel ustala indywidualny termin uzupełnienia zaległości.

Uczeń jest zobowiązany do samodzielnego uzupełnienia materiału.

XIII. Dostosowanie wymagań edukacyjnych

Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zaleceniami zawartymi w opinii lub orzeczeniu poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Dostosowanie może dotyczyć m.in.:

- wydłużenia czasu pracy;
- sposobu formułowania poleceń;
- ilości materiału;
- formy sprawdzania wiedzy;
- sposobu prezentowania odpowiedzi;
- organizacji pracy;
- stopnia trudności zadań.

Dostosowanie wymagań nie oznacza obniżenia celów kształcenia, lecz dostosowanie sposobu ich osiągania i sprawdzania do możliwości ucznia.

XIV. Przygotowanie do egzaminu maturalnego

W toku nauki uczeń rozwija umiejętności potrzebne podczas egzaminu maturalnego, w szczególności:

- rozumienie tekstów literackich i nieliterackich;
- analizowanie i interpretowanie tekstów;
- rozpoznawanie problemów i tez;
- formułowanie argumentów;
- wykorzystywanie lektur obowiązkowych;
- tworzenie wypowiedzi argumentacyjnych;
- interpretowanie tekstu poetyckiego;
- posługiwanie się kontekstami;
- poprawne posługiwanie się językiem polskim;
- budowanie logicznej i spójnej wypowiedzi;
- prezentowanie własnego stanowiska.

W zakresie rozszerzonym uczeń dodatkowo rozwija umiejętność tworzenia bardziej złożonych wypowiedzi, w tym eseju i interpretacji porównawczej.

XV. Wymagania dla zakresu rozszerzonego

Uczeń realizujący język polski w zakresie rozszerzonym powinien ponadto:

- pogłębiać znajomość literatury polskiej i światowej;
- samodzielnie wykorzystywać konteksty interpretacyjne;
- analizować teksty o większym stopniu trudności;
- rozpoznawać i charakteryzować style indywidualne i typowe;
- analizować funkcje języka w różnych tekstach;
- rozpoznawać mechanizmy perswazji, manipulacji i demagogii;
- stosować różne sposoby argumentowania;
- tworzyć esej;
- tworzyć interpretację porównawczą;
- tworzyć reportaż i felieton;
- korzystać z literatury naukowej i opracowań;
- samodzielnie pogłębiać wiedzę przedmiotową.

XVI. Zasady ogólne

Ocena powinna odzwierciedlać poziom opanowania wiadomości i umiejętności, a nie jedynie ilość zapamiętanych informacji.

Szczególne znaczenie ma umiejętność samodzielnego rozumowania, argumentowania i interpretowania.

Przy ocenianiu należy uwzględniać postępy ucznia.

Uczeń powinien mieć możliwość uzyskania informacji zwrotnej dotyczącej swoich mocnych stron oraz obszarów wymagających poprawy.

Ocena nie może być uzależniona od samego faktu posiadania określonych uzdolnień, lecz od stopnia spełnienia wymagań edukacyjnych.

Szczególne zasady oceniania mogą zostać doprecyzowane w przedmiotowych zasadach oceniania obowiązujących w danej szkole.

XVII. Podsumowanie wymagań

Ocena – Ogólny poziom osiągnięć

6 – celujący – Wiedza i umiejętności wykraczające poza wymagania programowe; samodzielność, twórczość, pogłębiona interpretacja i bardzo wysoki poziom językowy.

5 – bardzo dobry – Bardzo dobre opanowanie materiału; samodzielna analiza, interpretacja i argumentacja; poprawne i dojrzałe wypowiedzi.

4 – dobry – Dobre opanowanie materiału; poprawna analiza i interpretacja; logiczne argumentowanie; nieliczne błędy.

3 – dostateczny – Opanowanie podstawowych wiadomości i umiejętności; wykonywanie typowych zadań; częściowa samodzielność.

2 – dopuszczający – Minimalny poziom wiadomości i umiejętności umożliwiający dalszą naukę; praca głównie z pomocą nauczyciela.

1 – niedostateczny – Brak opanowania podstawowych wiadomości i umiejętności; brak możliwości samodzielnego wykonania podstawowych zadań.